

Европейски съюз

МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО, МЛАДЕЖТА И НАУКАТА

ЕВРОПЕЙСКИ СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА „РАЗВИТИЕ НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ“ 2007 – 2013

Инвестира във вашето бъдеще!

Европейски социален фонд

Схема: BG051PO001-4.1.05

„Образователна интеграция на децата и учениците от етническите малцинства“

Договор № BG051PO001-4.1.05 – 0174

Проект «Ръка за ръка»

МОДЕЛ

Работа в мултикултурна среда за интегриране и задържане на учениците от ромската общност в училище

ФОКУС

- Семейството и общността са един от основните фактори за социализация в образователните процеси и развитие на личността!
- Интерактивната образователна среда повишава качеството на образование и задържа учениците в училище!

Въведение

Настоящият модел е изработен от Клуба на нестопанските организации като част от работата ни по проект „Ръка за ръка“, изпълняван в партньорство с Второ Основно училище „Н.Й.Вапцаров“ Търговище. Той се базира както на прекия ни опит, така и на целите и задачите, изведени в областната стратегия за развитие 2014-2020, Планът за развитие на Община Търговище, както и на Стратегията за образователна интеграция на деца и учениците от етническите малцинства и Национална програма за развитие на училищното образование и предучилищното възпитание и подготовка /2006 – 2015г./ . Важен е и факта, че до този момент в училището-партньор не е работено целенасочено по задържане на учениците в клас и мотивиране на децата и техните родители за участие в образователния процес. Ето защо ние си поставихме амбициозната задача да разчупим стереотипите, като обучим учителите и въведем в училището две програми – „РаМО“ и „Фолклор на етносите“. Целта на тези програми е да обогатят знанията за етносите и да доведат до по-добро общуване както между децата, така и между деца - родители - учители, което да подпомогне по-доброто усвояване на книжовния език и задържането на учениците в училище.

Опитът, който ползвахме в работата по проекта, се базира на добрите практики на ЦМЕДТ „Амалипе“ гр. Велико Търново и сдружение „Съучастие“ гр. Варна, мултиплицирани в над 250 училища в България.

През 2002/2003 г. Център за междуетнически диалог и толерантност „Амалипе“ стартира програма „Привличане и задържане на ромските деца в училище чрез изучаване на ромски фолклор“, подкрепена от МОН и Институт „Отворено общество“ –

„Настоящият документ е изготвен с финансовата помощ на Европейския социален фонд. Сдружение „Клуб на нестопанските организации“ гр. Търговище носи цялата отговорност за съдържанието на настоящия документ, и при никакви обстоятелства не може да се приеме като официална позиция на Европейския съюз или Министерство на образованието, младежта и науката

Европейски съюз

МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО, МЛАДЕЖТА И НАУКАТА

ЕВРОПЕЙСКИ СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА „РАЗВИТИЕ НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ“ 2007 – 2013

Европейски социален фонд

Инвестира във вашето бъдеще!

Схема: BG051PO001-4.1.05

„Образователна интеграция на децата и учениците от етническите малцинства“

Договор № BG051PO001-4.1.05 – 0174

Проект «Ръка за ръка»

София. Програмата е насочена към въвеждане на интеркултурно образование чрез часове по СИП „Фолклор на етносите – ромски фолклор“, комбинирано с широко използване на интерактивни методи и работа с родителите. По информация на учителите в много от училищата, в които тя се прилага, се наблюдава намаляване на отпадането и повишаване на качеството на учебния процес. Програмата показва, че интеркултурното образование дава шанс за задържане на децата в училище, като е необходимо да бъде допълнено от други дейности за създаване на благоприятна училищна среда, като механизми за привличане на родителите, за въвеждане на т.нар. „умения за живот“ и общуване.

През 2000 г. друга образователна програма – РаМО /Развитие на межкултурен опит/ - получава одобрение от МОН и международна награда за принос в развитието на идеята за интеркултурно образование. Отличително за програмата е, че тя демонстрира комплексно и балансирано съчетаване на няколко линии на познание: етнокултурно, философско и социално. Въпреки липсата на оценка за приложението на Програма „РаМО“ в българското училище, тя работи в неправителствения сектор и е доказала своите качества и ефективност.

Така, използвайки познати и устойчиви във времето модели, както и иновативни подходи и методи за работа с родителите и училищната общност, ние изработихме модел за работа в мултикултурна среда за интегриране и задържане на учениците от ромската общност в училище.

Описание на проблемите

Редица проблеми съпътстват ромското население във връзка с достъпа им, интегрирането и постигането на успех в образователната система. Тези проблеми водят до ниско или липсващо образование, невъзможен достъп до пазара на труда, социално неравенство и възприемането на ромите като бедни и ниско образовани хора, лишени от ценности. Самите те изпитват недоверие към училището, смятат го за чужда територия, непозната за тях; не го припознават като място, където ще се чувстват комфортно и ще придобият знания и умения за обкръжаващия ги свят и живота.

Децата с ромски произход живеят преди всичко в затворена общност и почти никой не обръща внимание на развитието на способностите им за езиково и социално общуване и за приобщаване към други етнически общности. Затова, още през първата им година в училище тези деца постигат много ниски резултати и загубват в ранна възраст мотивация да учат. За малките деца от затворената ромска общност, които не са посещавали детска градина, трудностите стават по-сериозни и трудно преодолими. Недоброто владеене на български език, липсата на изградени навици и социални

„Настоящият документ е изготвен с финансовата помощ на Европейския социален фонд. Сдружение „Клуб на нестопанските организации“ гр. Търговище носи цялата отговорност за съдържанието на настоящия документ, и при никакви обстоятелства не може да се приеме като официална позиция на Европейския съюз или Министерство на образованието, младежта и науката

Европейски съюз

МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО, МЛАДЕЖТА И НАУКАТА

ЕВРОПЕЙСКИ СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА „РАЗВИТИЕ НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ“ 2007 – 2013

Инвестира във вашето бъдеще!

Европейски социален фонд

Схема: BG051PO001-4.1.05

„Образователна интеграция на децата и учениците от етническите малцинства“

Договор № BG051PO001-4.1.05 – 0174

Проект «Ръка за ръка»

умения, новата среда, в която попадат и наложеният нов дневен режим, ги обърква и притеснява. При тях съществува и проблем с общуването с другите деца, понякога - с родителите, сблъскват се и с предразсъдъците на някои учители и стереотипите на обществото.

При учениците от I до VIII клас проблемът е, че не приемат училището като основен приоритет, образованието не е доценено което е една от причините да отсъстват от учебни занятия. Това води до липса на знания и умения, невъзможност за изграждане на определени компетенции и начин да се реализират на трудовия пазар след това. Децата се чувстват незнаещи, неможещи, не приемащи училищната среда като тяхна. Те не намират приятели сред останалите и постепенно напускат училище.

Не по-малко затруднение е интегрирането и социализирането на децата, дошли в училището от друго населено място. Те се сблъскват не само с нова обстановка и учители, но и с нови съученици, с които играят и общуват заедно. Притесненията на част от тези деца се апликират върху самочувствието им, начина им на събеседване и на учене.

Изключително важна е и **родителската целева група** – по проекта това са 30 родители, които имат проблеми в общуването с децата и с тяхното поведение, както и с редовното посещаване на училище. Тази целева група са предимно родители с много нисък или изцяло липсващ родителски капацитет. Някои от тях са с различна степен на психични заболявания, или такива, които не говорят друг език освен майчиния /турски/. В повечето случаи те са и финансово затруднени - трудно им е да осигурят всички нужни учебни пособия и материали. Много родители не пускат децата си на училище, за да им помагат в една или друга дейност, която им носи приходи. Все още част от родителите се придържат към етно-културните традиции на етноса, водещи до ранни бракове и оттам – напускане на училище. Необразоваността, социалната изключеност и бедността кара ромските родители да не приемат училището като място, в което децата им могат да се развият и придобият знания, които ще помогнат за по-нататъшна реализация.

За наша радост, в проекта се включиха и родители, чиито деца посещават редовно училище, активни са в часовете и имат отлични резултати. Родителите проявяват загриженост, изказват мнение и изразяват отношение към учебно-възпитателния процес в училище. Като доброволец в помощ на медиаторите се включи момиче, завършило средното си образование преди година, която работи с много плам и ентузиазъм.

Следващата целева група са **учителите**, голяма част от които не са обучени за работа в мултикултурна среда, все още имат съпротиви и ниски очаквания към учениците от ромския етнос и техните родители.

Към списъка с проблеми можем да прибавим и ограничените възможности за общуване между учители и родители, което се случва най-вече на родителските срещи

„Настоящият документ е изготвен с финансовата помощ на Европейския социален фонд. Сдружение „Клуб на нестопанските организации“ гр. Търговище носи цялата отговорност за съдържанието на настоящия документ, и при никакви обстоятелства не може да се приеме като официална позиция на Европейския съюз или Министерство на образованието, младежта и науката

Европейски съюз

МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО, МЛАДЕЖТА И НАУКАТА

ЕВРОПЕЙСКИ СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА „РАЗВИТИЕ НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ“ 2007 – 2013

Инвестира във вашето бъдеще!

Европейски социален фонд

Схема: BG051PO001-4.1.05

„Образователна интеграция на децата и учениците от етническите малцинства“

Договор № BG051PO001-4.1.05 – 0174

Проект «Ръка за ръка»

или при индивидуални разговори, провеждани само по възникнал конкретен проблем с даден ученик.

За нас, като представители на гражданския сектор, липсата на регламентирано обучение в училище по изграждане на граждански и социални умения, използването на традиционните форми за обучение в по-голяма част от учебния процес и времевото ограничение на отделния учебен час, е съществен проблем. Той влияе върху качеството на учебната работа, не стимулира творчеството, интереса и активността.

Същност на модела

Моделът е реализиран във Второ основно училище „Н. Й. Вапцаров“ гр. Търговище по проект „Ръка за ръка“, финансиран по ОП „Развитие на човешките ресурси“. Той е построен върху познати, но не толкова приложими в българското училище програми – РаМО и СИП „Фолклор на етносите“, обогатен с работа с родителите и учителите, както и използването на образователен медиатор от ромската общност. Основната ни целева група бяха 130 ученика, учещи във II ОУ „Н. Й. Вапцаров“ гр. Търговище, чиито семейства живеят на територията на кв. Малчо Малчев, кв. Бряг и селата Ралица, Давидово и Съединение. Всички те са от ромския етнос и предимно турско говорящи.

Проследявайки основните елементи от изпълнението, достигаме до **фокуса на модела**:

- **семейството и общността** са основни фактори за развитие на личността на детето и успешното му интегриране в образователната система,
- **атраktivната образователна среда** повишава качеството на образование и задържа учениците в училище.

Основните направления в работата ни по модела са:

❖ Работа с родителите

Тя е от изключителна важност за изграждане на техния родителски капацитет и умения за общуване с децата и учителите; за въвеждането им в училищния живот; за тяхното овластяване при вземане на решения, касаещи децата им, както и организацията на работа и подобряване на материалната база.

Формите, които използвахме в работата си с тях са:

- Провеждането на **обучителни срещи** по различни теми и дискутирането им в спокойна обстановка, извън училищната сграда /в махалата или в зала в читалищата по селата/ доведоха до изграждане на отношения на доверие, възможност за обсъждане на проблеми, предлагане на решения.

„Настоящият документ е изготвен с финансовата помощ на Европейския социален фонд. Сдружение „Клуб на нестопанските организации“ гр. Търговище носи цялата отговорност за съдържанието на настоящия документ, и при никакви обстоятелства не може да се приеме като официална позиция на Европейския съюз или Министерство на образованието, младежта и науката

Европейски съюз

МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО, МЛАДЕЖТА И НАУКАТА

ЕВРОПЕЙСКИ СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА „РАЗВИТИЕ НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ” 2007 – 2013

Европейски социален фонд

Инвестира във вашето бъдеще!

Схема: BG051PO001-4.1.05

„Образователна интеграция на децата и учениците от етническите малцинства”

Договор № BG051PO001-4.1.05 – 0174

Проект «Ръка за ръка»

- Стимулиращо за родителите действа и провеждането на **индивидуални родителски срещи в домовете**, с участието на консултант педагог и медиатор. Обсъждат се проблемите в семейството, причините за натрупаните неизвинени отсъствия на детето, възможностите за преодоляване им и редовното посещение на учебните занятия.
- **Работата с родители за повишаване на родителския капацитет** – потърсихме подкрепата на техни съседни или роднини, които да помагат в изграждането на умения за самостоятелност, общуване и изграждане на атмосфера на уют, топлина и прямота в отношенията.

❖ Работа с учителите

Ефективната и качествена работа на учителите с деца от ромската общност предполага използването на разнообразни и ефективни форми на работа, включително и подготовка за работа в мултикултурна среда, получаване на интеркултурни знания и умения за спецификата на ромската култура и начините за успешна работа с ромските деца. Формите, които използвахме в работата си по този проект бяха:

- **Обучения** - Учителите от училището ни партньор преминаха две дву-модулни обучения по СИП „Фолклор на етносите” и програма „РаМО”. Участниците в обученията бяха запознати с работещи модели, базирани върху идеята за интегративност и интерактивност в обучението. Модулите имаха и практическа насоченост – работа по групи за изготвяне на уроци по определени теми, ролеви и дидактични игри, използване на интерактивни методи и техника в хода на урока.
- **Специализирана подкрепа** - В ежедневните дейности с учениците, учителите бяха подкрепяни от консултант-педагог и медиатори. Със съдействието на консултанта бяха изготвени учебните програми и графиците за провеждане на часовете, беше предоставена методическа помощ при подготовката на отделните уроци от извънкласните форми;
- **Общи срещи** - ефективни се оказаха разговорите с участието на учители, ученици и експертите от екипа относно провеждането на часовете, тяхното качество и ефективност; обсъждането на визията на децата за промяна в учебния процес, която да направи училището привлекателно, ученето да бъде забавно и ефективно, да се избегне скуката и умората.
- **Овластяване на учениците** - Изказването на собствено мнение от децата ги кара да се чувстват значими, уважаващи себе си и образователната институция. Спомага за тяхната организираност, работа в екип и участие във вземането на решения. Когато гласът им се чува и зачита, учениците се чувстват по-спокойни

„Настоящият документ е изготвен с финансовата помощ на Европейския социален фонд. Сдружение „Клуб на нестопанските организации“ гр. Търговище носи цялата отговорност за съдържанието на настоящия документ, и при никакви обстоятелства не може да се приеме като официална позиция на Европейския съюз или Министерство на образованието, младежта и науката

Европейски съюз

МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО, МЛАДЕЖТА И НАУКАТА

ЕВРОПЕЙСКИ СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА „РАЗВИТИЕ НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ” 2007 – 2013

Европейски социален фонд

Инвестира във вашето бъдеще!

Схема: BG051PO001-4.1.05

„Образователна интеграция на децата и учениците от етническите малцинства”

Договор № BG051PO001-4.1.05 – 0174

Проект «Ръка за ръка»

и сигурни, че всички заинтересовани страни ще обединят усилията си в това да направят училището по-привлекателно и добро място.

❖ **Въвеждане на интеркултурно образование – СИП „Фолклор на етносите”**

Работата в СИП-овете помогна на деца и учители да опознаят ромския фолклор, да го сравнят с фолклора на другите етноси, да видят и осъзнаят общите елементи в традициите на различните етноси в България. Програмата цели и формиране на система от знания за обществото, света и човека, включващи етически и естетически понятия, понятия, свързани със семейните и родови отношения, понятия, свързани с етническата и националната принадлежност и етническата специфика на живеещите в България общности. В учебната програма по СИП часовете са разделени на теоретична и практическа подготовка, така че учениците да имат възможност да дискутират, да работят по конструирането и изпълнението на драматизации на приказки и ромски танци, да апликират и изготвят материали с различни техники и похвати. Чрез дарение от ЦМЕДТ „Амалипе” гр. Велико Търново бяха осигурени учебни тетрадки и помагала за всички участници в групите по СИП „Фолклор на етносите”. В тях приказки, песни и празнични обичаи представят фолклора на ромите от всички големи ромски общности в България, като търсят допирни точки с българския и турския фолклор, както и с творчеството на известни автори, като Ангел Каралийчев, Елин Пелин, Братя Грим и др. Огромен интерес предизвикаха часовете „Да сготвим с мама и баба”, част от които се проведеха в домовете на децата. Изработени бяха ромски костюми, закупени са танцувални обувки и ботуши за нуждите на танцовите състави, сформирани в часовете по СИП.

„Чрез участието ми в обучителните модули, а след това и в часовете по СИП „Фолклор на етносите”, аз лично научих подробности за живота на ромите в България и различните ромски групи, за богатството на техния фолклор. Работата в часовете по СИП беше забавна, с много игрови похвати и доведе до проява от страна на учениците на по-голяма търпимост и уважение един спрямо друг.”

Цветанка Йовчева, начален учител, СИП „Фолклор на етносите”

❖ **Допълнителни занимания по български език и умения за общуване и межкултурен диалог по програма „PaMO”**

Програма „PaMO” е образователен модел, основан върху идеята за межкултурно разбирателство. Учебното съдържание е структурирано в три основни теми, които позволяват на учениците да опознаят своето «Аз», да самоутвърждават

„Настоящият документ е изготвен с финансовата помощ на Европейския социален фонд. Сдружение „Клуб на нестопанските организации“ гр. Търговище носи цялата отговорност за съдържанието на настоящия документ, и при никакви обстоятелства не може да се приеме като официална позиция на Европейския съюз или Министерство на образованието, младежта и науката

Европейски съюз

МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО, МЛАДЕЖТА И НАУКАТА

ЕВРОПЕЙСКИ СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА „РАЗВИТИЕ НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ” 2007 – 2013

Европейски социален фонд

Инвестира във вашето бъдеще!

Схема: BG051PO001-4.1.05

„Образователна интеграция на децата и учениците от етническите малцинства”

Договор № BG051PO001-4.1.05 – 0174

Проект «Ръка за ръка»

своята равнопоставеност посредством изразяване на чувства, мисли и отстояване на собствените нужди и права, да формират нагласи за самопознание, да развиват социални умения и граждански компетенции. Предоставянето на творческа свобода на учителите, използването на ролеви игри и интерактивни методи и техники, наред с учебните тетрадки по програмата, допринесоха за насърчаване на любопитството, индивидуалното познание, повишаване качеството на преподаване, посещаемостта и активността на учениците.

„Децата са еднакво любознателни, любопитни, възприемчиви, емоционални, като всички останали деца. По детски чисти и общителни. В голяма степен, на тях им пречи ниския социален статус на родителите и езиковата бариера. В групата по допълнително овладяване на българския език те станаха по-сплотени, учиха се на другарство и взаимопомощ. Бих препоръчала на всички свои колеги да използват своя опит, търпение и голямо сърце, за да бъдат в полза на децата.”

Феодора Димова, възпитател, група по БЕЛ

❖ **Атрактивна учебна среда – създаване на стая за межкултурно общуване и диалог „родители - деца – учители”**

Създаването на стая в училището, която да се ползва от ученици и родители е начин за атрактивно провеждане на занятията по СИП „Фолклор на етносите”, програма „РаМО”, допълнителни занятия по овладяване на български език и родителските срещи. Обзавеждането ѝ с модулни маси позволява тяхното подреждане по различен начин, в зависимост от часовете и използваните методи, оборудването ѝ с компютри и мултимедиен комплект, различни образователни, дидактични и забавни игри, стимулира креативността на учителите да използват техники, похвати и интерактивни методи за работа с учениците. Най-ценното е възможността тук да се събират, общуват и играят заедно деца и родители. Помещението е украсено с рисунки, приложения и табла, изработени от учениците; създаден е етнографски кът.

❖ **Използване на интерактивни методи и елементи на неформалното образование**

Интерактивната учебна среда засяга същността на взаимодействието между обучавани и обучаващ. Провокирането на ученическата активност, разчупването на стандартния модел за преподаване, премахването на монотонността и скуката е една от основните задачи пред учителите, не само в работата им с ромските деца. Използването на интерактивни методи и техники позволява да се разчупи

„Настоящият документ е изготвен с финансовата помощ на Европейския социален фонд. Сдружение „Клуб на нестопанските организации“ гр. Търговище носи цялата отговорност за съдържанието на настоящия документ, и при никакви обстоятелства не може да се приеме като официална позиция на Европейския съюз или Министерство на образованието, младежта и науката

Европейски съюз

МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО, МЛАДЕЖТА И НАУКАТА

ЕВРОПЕЙСКИ СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА „РАЗВИТИЕ НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ“ 2007 – 2013

Инвестира във вашето бъдеще!

Европейски социален фонд

Схема: BG051PO001-4.1.05

„Образователна интеграция на децата и учениците от етническите малцинства“

Договор № BG051PO001-4.1.05 – 0174

Проект «Ръка за ръка»

традиционната форма на преподаване, да се активира потенциала на всяко дете, да се поощрява самостоятелното вземане на решение и поемането на отговорност, да има изработени ясни правила и екипност в работата.

❖ Медиатори от общността

Помощта на медиаторите включва ежедневен контакт с учителите и посещения на семействата, които имат деца с голям брой неизвинени отсъствия и липса на мотивация за посещение в училище. Техните преки задачи са свързани и с установяването на контакт между ромската общност и образователната институция, изграждането на отношения на доверие и отворена комуникация с представителите на двете страни като им помагат да преодолеят различията.

Заклучение

Успехът на модела се корени в доброто партньорство между всички участници в учебния процес - учители, ученици и родители и тяхната **равнопоставеност** при вземане на решения и отношения в съвместната работа. Иновативност, доказала своята изключителна полезност, е използването на образователни медиатори и доброволци от ромската общност в работата с родителите и учениците, както и съвместната работа с учителите при възникнали проблемни ситуации.

Моделът може да бъде приложен във всички училища с деца от различни малцинствени групи, особено в средищните училища или в малките населени места, с преобладаващо ромско население.

МАЛКО СТАТИСТИКА – В извънкласните дейности по проекта се включиха 130 ученика. Те формираха общо 9 групи за извънкласна работа – 5 по СИП, 2 – по програма РаМО и 2 – по БЕЛ. Посещаемостта на часовете по СИП, РаМО и БЕЛ беше 85%. Големият брой неизвинени отсъствия в училище се дължат най-вече на ученици, които не посещават часовете по проекта. Съдействието от страна на родителите /общо 30 включени в дейностите за подкрепа/ също беше впечатляващо. Изказваха мнения и даваха предложения, участваха активно в подготовката на последния час в извънкласните форми „Да сготвим заедно с мама и баба“, подкрепяха по-активното участие на своите деца в образователния процес.

„Настоящият документ е изготвен с финансовата помощ на Европейския социален фонд. Сдружение „Клуб на нестопанските организации“ гр. Търговище носи цялата отговорност за съдържанието на настоящия документ, и при никакви обстоятелства не може да се приеме като официална позиция на Европейския съюз или Министерство на образованието, младежта и науката

Европейски съюз

МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО, МЛАДЕЖТА И НАУКАТА

ЕВРОПЕЙСКИ СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА „РАЗВИТИЕ НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ” 2007 – 2013

Инвестира във вашето бъдеще!

Европейски социален фонд

Схема: BG051PO001-4.1.05

„Образователна интеграция на децата и учениците от етническите малцинства”

Договор № BG051PO001-4.1.05 – 0174

Проект «Ръка за ръка»

Библиография

Интерактивни модели за развитие на личностни и социални умения в начална училищна възраст – сдружение „Съучастие” гр. Варна

Програма за развитие на межкултурен опит на учениците от начална училищна възраст – Илиян Ризов, Мариана Минчева-Ризова

Изграждане на алтернатива. Успешни модели за повишаване на качеството на образование в малките населени места – Теодора Крумова

Ръководство за работа със семейства от ромски произход за постигане на успех на децата им в училище – Транснационално методическо предложение за професионалисти

Изготвили

Диана Якимова, консултант педагог

Невена Маджарова, ръководител проект

Нели Николова, регионален координатор Североизточна България на Център

„Амалипе”, гр. Велико Търново

Илиян Ризов, председател на сдружение „Съучастие” гр. Варна

„Настоящият документ е изготвен с финансовата помощ на Европейския социален фонд. Сдружение „Клуб на нестопанските организации“ гр. Търговище носи цялата отговорност за съдържанието на настоящия документ, и при никакви обстоятелства не може да се приеме като официална позиция на Европейския съюз или Министерство на образованието, младежта и науката

Европейски съюз

МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО, МЛАДЕЖТА И НАУКАТА
ЕВРОПЕЙСКИ СОЦИАЛЕН ФОНД
ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА „РАЗВИТИЕ НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ“ 2007 – 2013
Инвестира във вашето бъдеще!

Европейски социален фонд

Схема: BG051PO001-4.1.05
„Образователна интеграция на децата и учениците от етническите малцинства“
Договор № BG051PO001-4.1.05 – 0174
Проект «Ръка за ръка»

СНИМКИ

„Настоящият документ е изготвен с финансовата помощ на Европейския социален фонд. Сдружение „Клуб на нестопанските организации“ гр. Търговище носи цялата отговорност за съдържанието на настоящия документ, и при никакви обстоятелства не може да се приеме като официална позиция на Европейския съюз или Министерство на образованието, младежта и науката

Европейски съюз

МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО, МЛАДЕЖТА И НАУКАТА

ЕВРОПЕЙСКИ СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА „РАЗВИТИЕ НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ“ 2007 – 2013

Инвестира във вашето бъдеще!

Европейски социален фонд

Схема: BG051PO001-4.1.05

„Образователна интеграция на децата и учениците от етническите малцинства“

Договор № BG051PO001-4.1.05 – 0174

Проект «Ръка за ръка»

„Настоящият документ е изготвен с финансовата помощ на Европейския социален фонд. Сдружение „Клуб на нестопанските организации“ гр. Търговище носи цялата отговорност за съдържанието на настоящия документ, и при никакви обстоятелства не може да се приеме като официална позиция на Европейския съюз или Министерство на образованието, младежта и науката